

ELŐTERJESZTÉS

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Kerületfejlesztési Bizottság

2022. március 23-i ülésére

Tárgy: Javaslat Budapest II. kerület települési értéktár 2 elemmel történő bővítésére és azok ágazati értéktárba történő felvételére

Előterjesztő:
Trummer Tamás főépítész

Készítette:
Erdei Gyula osztályvezető

A napirend tárgyalása zárt ülést nem igényel.

Tisztelt Bizottság!

Jelen előterjesztés 1. mellékletében a „Felhévíz termálvízkincse” Budapest Főváros II. Kerületi Települési Értéktárába történő javaslata található.

„Budapest II. kerület Felhévíz városrészén ősidők óta hasznosított, különböző hőmérsékletű forrásvizek olyan természeti kincsek, melyek elsősorban gyógyászati, rekreációs célú, valamint alternatív energiaforrásként való felhasználási lehetősége a jövő generációi számára is megőrzendőek.”

Jelen előterjesztés 2. mellékletében a „Calgary Antik Drinkbar” Budapest Főváros II. Kerületi Települési Értéktárába történő javaslata található.

„Budapest II. kerületben, a Frankel Leó úton található Calgary Antik Drinkbar közel 30 éve, 1992 óta fogadja vendégeit. Buda azon kevés megmaradt vendéglátóhelyeinek egyike, amely különleges atmoszférájával, valamint alkalomszerű zenei kínálatával is vonzza, nem csak a helyi lakosokat, hanem a be-betevődő turistákat is.”

A Települési Értéktár Bizottság feladatait az alábbi jogszabályok írják le:

- a Képviselő-testület által kialakított bizottságok hatásköréről, a bizottságok és tanácsnokok feladatköréről szóló 24/2019. (XI.18.) számú önkormányzati rendelet
- a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint
- a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet

A hivatkozott jogszabályok főbb összefüggései az előterjesztés 3. mellékletében találhatók.

A Hungarikum Bizottság munkáját segítő szakmai ágazati szakbizottságok¹:

1. Agrár- és élelmiszergazdaság Szakbizottság
2. Egészség és életmód Szakbizottság
3. Ipari és műszaki megoldások Szakbizottság
4. Kulturális örökség Szakbizottság
5. Sport és turizmus Szakbizottság
6. Természeti és épített környezet Szakbizottság
7. Hungarikum tanúsító védjegy és jogvédelmi Szakbizottság

¹ Elfogadta a Hungarikum Bizottság a 2012. november 27-i ülésén

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy és a „Felhévíz termálvízkincse”-t „Calgary Antik Drink Bár”-t vegye fel a Budapest Főváros II. Kerületi Települési értéktárba, valamint javasolja a Hungarikum Bizottságnál a természeti környezet- és turizmus és vendéglátás ágazati értéktárakba történő felvételét.

Határozati javaslatok

- 1) A **Bizottság** Települési Értéktár Bizottság feladatkörében eljárva — a Budapest II. kerület *A Képviselő-testület által kialakított bizottságok hatásköréről, a bizottságok és tanácsnokok feladatköréről* szóló 24/2019.(XI.18.) önkormányzati rendeletének 4. melléklet 8. pontjában biztosított hatáskörében eljárva — **úgy dönt, hogy az előterjesztés 1. számú mellékletét képező, a 324/2020.(VII. 1.) kormányrendelet szerinti javaslat alapján a „Felhévíz termálvízkincse” -t felveszi a Budapest Főváros II. Kerületi Települési értéktárba.**

A Bizottság felkéri Majoros András bizottsági elnököt, hogy a „Felhévíz termálvízkincse” települési értéktárba történő felvételéről értesítse a Hungarikum Bizottságot, illetve nyilatkozzon arról, hogy a Bizottság javasolja a Budapest II. kerület „Felhévíz termálvízkincse” természeti környezet ágazati értéktárba történő felvételét.

Felelős: Bizottsági elnök

Határidő: 90 nap

- 2) A **Bizottság** Települési Értéktár Bizottság feladatkörében eljárva — a Budapest II. kerület *A Képviselő-testület által kialakított bizottságok hatásköréről, a bizottságok és tanácsnokok feladatköréről* szóló 24/2019.(XI.18.) önkormányzati rendeletének 4. melléklet 8. pontjában biztosított hatáskörében eljárva — **úgy dönt, hogy az előterjesztés 2. számú mellékletét képező, a 324/2020.(VII. 1.) kormányrendelet szerinti javaslat alapján a „Calgary Antik Drink Bár” -t felveszi a Budapest Főváros II. Kerületi Települési értéktárba.**

A Bizottság felkéri Majoros András bizottsági elnököt, hogy a „Felhévíz termálvízkincse” települési értéktárba történő felvételéről értesítse a Hungarikum Bizottságot, illetve nyilatkozzon arról, hogy a Bizottság javasolja a Budapest II. kerület „Calgary Antik Drink Bár” turizmus és vendéglátás ágazati értéktárba történő felvételét.

Felelős: Bizottsági elnök

Határidő: 90 nap

Budapest, 2022. március 16.

Tisztelettel:

Trummer Tamás
főépítész

Előterjesztés 1. MELLÉKLETE

Javaslat a Javaslat a „Felhévíz termálvíz-kincse” települési és ágazati értéktárba történő felvételéhez a 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

LÁSD külön dokumentumban

Előterjesztés 2. MELLÉKLETE

Javaslat a „Calgary Antik Drink Bár” települési és ágazati értéktárba történő felvételéhez a 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

LÁSD külön dokumentumban

Előterjesztés 3. MELLÉKLETE

Háttér anyag a Hungarikum Bizottság honlapjáról

Települési/tájegységi értéktár bizottságok

forrás: <http://www.hungarikum.hu/hu/telepulesi-es-tajegysegi-ertektar-bizottsagok>

A Hungarikum törvényben foglaltak szerint a települési önkormányzat települési értéktárat és települési értéktár bizottságot hozhat létre, amelynek feladatai közé tartozik a településen fellelhető nemzeti értékek azonosításának szervezése, a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjtemény létrehozása, valamint azok megyei értéktárba történő megküldése.

Ezen feladatokat elláthatja a települési önkormányzat által megbízott, a település területén működő, már korábban is nemzeti értékek azonosítását, gondozását végző állami, települési önkormányzati, egyházi vagy társadalmi szervezet által fenntartott intézmény, szervezet vagy azok szervezeti egységei, vagy a településfejlesztésben tevékenykedő külső területfejlesztési, vidékfejlesztési szervezet.

A fent felsorolt tevékenységeket végző szervezetre vonatkozó döntésről a meghozatalát követő 30 napon belül a települési önkormányzatnak a megyei közgyűlés elnökét, valamint a Hungarikum Bizottságot (a továbbiakban: HB) tájékoztatnia kell.

A települési önkormányzat a települési értéktár, illetve a Települési Értéktár Bizottság létrehozására vonatkozó nemleges döntését bármikor megváltoztathatja, amelyről a döntést követő 30 napon belül tájékoztatnia kell a megyei közgyűlés elnökét, illetve a HB elnökét.

Több szomszédos település önkormányzata tájegységi, azaz közös települési értéktár bizottságot is létrehozhat, amely elkészíti a tájegységi értéktárat és az adatait megküldi a megyei értéktárba.

Az értéktár bizottság működési szabályzatát a helyi (települési és megyei) önkormányzat képviselő-testülete határozza meg. Az értéktár bizottság legalább három tagból áll. Munkájába bevonja a helyi, illetve megyei közművelődési feladatellátás országos módszertani intézményét, továbbá értékek gyűjtésével, megőrzésével, hasznosításával foglalkozó országos és területi illetékességű szakmai és civil szervezeteket.

Félévente, legkésőbb a félévet követő hónap utolsó napjáig beszámol tevékenységéről a helyi önkormányzat képviselő-testületének.

Az értéktár bizottság működéséhez és feladatainak ellátásához szükséges pénzügyi, tárgyi és ügyviteli feltételeket a helyi önkormányzat – az általa jóváhagyott éves munka- és pénzügyi tervre figyelemmel – maga biztosítja.

Magyarország megközelítőleg 3200 településén ez idáig közel 1000 településen jött létre értéktár bizottság, köztük 8 tájegységi értéktár bizottság található.

Fentieken túl fontos tudni, hogy amennyiben valaki élni szeretne egy településhez köthető érték nemzeti értékkel nyilvánításának javaslattételével (melynek első lépése - a nemzeti értékpiramis elve szerint – az adott érték fellelhetőségének helye szerinti település értéktár bizottságához történő javaslat benyújtása), azonban a településen még nem jött létre értéktár bizottság, ebben az esetben javaslatát benyújthatja az adott település önkormányzatához, mely azt továbbítja az illetékes megyei értéktár bizottsághoz, avagy lehetséges a megyei értéktár bizottság közvetlen megkeresése is.

Hogyan lehet valami hungarikum?

forrás: <http://www.hungarikum.hu/content/hogyan-lehet-valami-hungarikum>

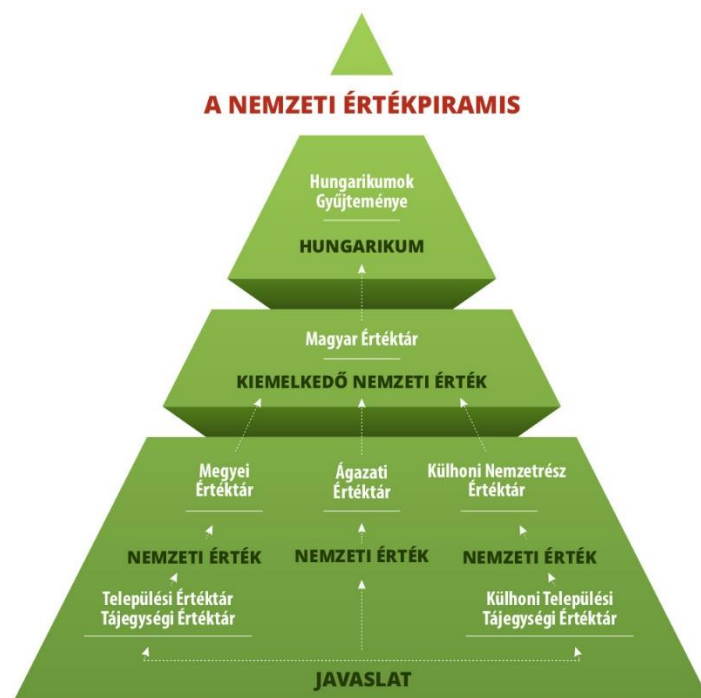
A hungarikummá nyilvánítás alulról építkező, többlépcsős folyamat, melyet bárki kezdeményezhet a megfelelő formanyomtatvány benyújtásával.

Ennek **első lépcsőfoka** az adott érték települési- vagy tájegységi (azaz közös települési-) értéktár, külhoni települési- vagy tájegységi értéktár, avagy ágazati értéktár valamelyikébe való felvételének és nemzeti értéké nyilvánításának kérelme. Ha olyan nemzeti értékről van szó, amely konkrét településhez nem köthető, az adott nemzeti érték gondozója vagy fenntartója a tárgy szerinti minisztérium által működtetett ágazati értéktárhoz nyújthatja be a javaslatát.

Amennyiben a települési/tájegységi értéktárba már felvett nemzeti érték megyei jelentőségű, azt a megyei értéktárhoz kell felterjeszteni, külhoni települési/tájegységi értéktárba már felvett nemzeti értéket pedig a külhoni nemzetrész értéktárhoz.

A **második lépcsőfok** a megyei értéktárba, vagy külhoni nemzetrész értéktárba, vagy az ágazati értéktárba már felvett nemzeti érték Magyar Értéktárba való felvételének, azaz kiemelkedő nemzeti értéké nyilvánításának kérelme, mely a megfelelő javaslati adatlap Hungarikum Bizottsághoz való benyújtásával történik.

A hungarikummá nyilvánítás **utolsó lépcsőfoka** a Magyar Értéktárba már felvételt nyert kiemelkedő nemzeti érték felvételének kérelme a Hungarikumok Gyűjteményébe. Ezt a felterjesztést szintén a Hungarikum Bizottsághoz kell benyújtani.

Összegezve:

- Hungarikummá kizárólag olyan kiemelkedő nemzeti érték nyilvánítható, amely előzőleg már felvételt nyert a Magyar Értéktárba.
- Nemzeti érték Magyar Értéktárba való felvételét pedig az kezdeményezheti, akinek javaslata a megyei értéktárba, külhoni nemzetrész értéktárba, vagy az ágazati értéktárba már bekerült.
- Nemzeti érték a megyei, vagy külhoni nemzetrész értéktárba kizárólag akkor kerülhet be, ha a települési vagy tájegységi, illetve külhoni települési vagy tájegységi értéktárba korábban már felvételt nyert.

Ezt az alulról történő építkezést nevezzük a nemzeti értékpiramis rendszerének.

Részletes információk - letölthető dokumentumként:

[Javaslat benyújtása - nemzeti értékpiramis - általános tájékoztató](#)

Gyakori kérdések

forrás: <http://www.hungarikum.hu/hu/gyik/all>

• Mit jelent a „hungarikum mozgalom”?

A 2000-es években egy egyedülálló kezdeményezés bontakozott ki Magyarországon. Egy több irányból szerveződő, a magyarság értékeit összegezni, rendszerezni kívánó mozgalom indult el azzal a céllal, hogy a magyar nemzet értékeit összegyűjtse, értéktárakba rendezze, mellyel biztosíthatja annak megfelelő védelmét és nyilvántartását, valamint az utókor számára történő megőrzését. Nemzeti öntudatunk alapját képezhetik ezek az értékek, mindemellett hagyományaink megőrzése és népszerűsítése külgazdasági, turisztikai haszonnal és diplomáciai előnyökkel is járhat Magyarország számára. Az értékgyűjtemény alkalmas arra, hogy bizonyítsa mind a magyar nemzet állampolgárainak, mind a nagyvilágnak, hogy a magyarság teremtménye képessége elismerésre méltó. Ezen törekvés hatására született meg végül [a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény](#), melyet az Országgyűlés 2012. április 2-án fogadott el.

A törvény előkészítése során két nagy „elv” vitatkozott egymással. Az egyik elv a központi irányítást és felügyeletet helyezte volna előtérbe. Azt szerették volna, ha egy központi szerv egységes kritériumrendszer alapján dönt a helyi értéktárak tartalmáról. Ezt az elvet azonban sokan megkérdőjelezték: „messziről jött ember” ne mondja meg egyetlen településen sem, hogy „számukra” mi legyen érték. A helyi közösségek által őrzött és ápolat hagyományokat, értékeket a helyiek ismerik igazán, ezek az értékek azok, melyek éltek, élnek és élni fognak. A helyi értékek kiválasztásához módszertani segítségre szükség lehet, de „felügyeleti szerv”-re nem. Így lett önként vállalt feladat minden település számára a helyi értéktárak megnyitása, így kapták meg a helybeli emberek, közösségek a jogot és lehetőséget az értékeik kiválasztásához.

A hungarikum mozgalom a törvényi szabályozáson túl legalább 50%-ban - ha nem 90%-ban – érzélem. Legfontosabb alapelve, hogy hisszük, minden közösségnek vannak értékei. A legkisebbnek is, függetlenül attól, hogy hány tagja van, hol helyezkedik el, milyen a turisztikai vonzereje. A közösség formálja az értéket, az érték a közösséget, mellyel létrejön a közösségmegtartó érték, az értékmegtartó közösség. Ha egy település magáénak vallja ezt az üzenetet, akkor azt is tudnia kell, hogy saját maga dönthet arról is, hogy milyen dolgokat helyez el az értéktárába. Ez nagy lehetőség, ugyanakkor nagy felelősség is.

A történelmi múlt ismerete nélkül a jelen és a jövő nemzedékei nem képesek felelős döntéseket hozni, az évszázadok során felhalmozott tapasztalatokat a ma embere is fel tudja használni. Ezért mindannyiunk számára fontos feladat kultúránk megőrzése, hagyományainak bemutatása, nemzeti azonosságunk közös megélése. Abban a határokon átvívelő, több szinten folyó építkezésben, amit a hungarikum mozgalom képvisel, kiemelt szerepet kapnak a hagyományaikat ismerő és tisztelő közösségek. Fontosnak tartjuk a Kárpát-medencei vidéki örökség, a néphagyományok, az épített, tárgyi, szellemi örökségünk és az abban felmutatható nemzeti és kulturális értékek megőrzését és népszerűsítését.

• Milyen források segítik és támogatják a hungarikum mozgalom bővülését?

A Hungarikum Bizottság intézményét a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény hívta életre. A bizottság a törvényben vállalt feladatának eleget téve már a kezdetektől juttat anyagi forrásokat a hungarikum mozgalom szereplőinek. A legfontosabb célkitűzések: helyi értéktárak létrehozása, kialakítása, bővítése, rendezvények, módszertani kiadványok létrehozása, megyei értéktárak szerepének és fontosságának erősítése, az értéktárba felvett értékek megismertetése és népszerűsítése. Pályázati lehetőség biztosított a települési és megyei önkormányzatok, az értékgyűjtésben aktív szerepet vállaló civil szervezetek és gazdasági társaságok részére. 2015-től – az országhatáron átnyúló együttműködés és a közös nemzeti értékek védelme érdekében – az ország jelenlegi határain túl működő magyar civil szervezetek is pályázhatnak.

- **Mit jelent a nemzeti értékpiramis elmélet?**

A nemzeti értékpiramis rendszere a jogi szabályozás meghatározó szellemisége és üzenete. Valójában a piramis elmélet kidolgozása után dőlt el a jogi szabályozás kialakításának iránya. Dönthetett volna úgy a kormányzat, hogy „felső szervként” létrehoz egy csoportot, mely rövid előkészítő munka után összegyűjti azoknak az értékeknek a listáját - rajta elsősorban a hungarikumokkal -, melyek az nemzet-imázs építése, illetve gazdasági szempontból nagyon fontosak, majd ezeknek az értékeknek a jogi, szellemi alkotásokra vonatkozó szabályozását indítja el az Európai Unióban, az ország határain belül marketing és reklám kampánnyal támogatva.

Azonban nem csak az országos ismertségű, a magyarság csúcsteljesítményeként definiált hungarikumok számítanak „igazi” értéknek. Egy település közössége számára a saját, helyben megtalálható értékeik fontosak igazán, ezek azok, melyeket már ők is ismertek, a mostani lakosok számára is meghatározóak, és szeretnék, ha unokáik is ismernék, mert a sajátjuknak vallják azt, büszkéek rá, függetlenül attól, hogy ezen helyi értékek hungarikummá is válnak-e vagy sem. Bármely érték, mely a helyiek számára jelentőséggel bír, bekerülhet a helyi települési értéktárba, vagy a több település által létrehozott tájegységi értéktárba, melyet követően már úgynevezett nemzeti érték.

Előfordulhat azonban, hogy ez az érték, tulajdonságai alapján nem csak az adott településen, településeken számít értéknek, hanem az egész megyében. Ekkor felterjeszthető a megyei értéktár bizottság elé a javaslat, és pozitív elbírálás esetén bekerül a megyei értéktárba.

A piramis elmélet lehetővé tette, hogy a hungarikum fogalma többszörösen is „nemzeti” legyen, ugyanis a törvény szellemiségében megjelent a határon túli nemzeti értékek tára is. Ez az elv azt jelenti, hogy bárhol a világon, ahol magyar közösségek találhatóak és magyar értékeket ápolnak, gondolnak, ezen értékek nemzeti örökségünket képezik. A hazai helyi értéktárak mintájára külföldi települési vagy tájegységi, illetve - a megyei szintnek megfelelő – külföldi nemzetrész értéktárak jöhetnek létre.

Vannak olyan értékek is, melyek nem köthetők egy adott településhez, sem megyéhez, sokkal inkább különleges szakmai tulajdonságokkal rendelkező értékek, egy-egy ágazatot, vagy annak részterületét képviselik. A törvényalkotók szándéka szerint ezen értékek kerülhetnek az ágazati értéktárakba, melyek felügyelete és kialakítása az ágazat szerint illetékes minisztériumok feladata.

Amennyiben a megyei-, külföldi nemzetrész- vagy ágazati értéktárban jegyzett nemzeti érték az ország, sőt a magyarok egész nemzete számára jelentőséggel bír, a javaslat felterjeszthető a Hungarikum Bizottság elé, és bekerülhet a piramis középső szintjén álló kiemelkedő nemzeti érték sorába, a Magyar Értéktárba.

Amennyiben ezzel a kiemelkedő nemzeti értékkel a világ bennünket, a magyar nemzet közösségét is azonosítja, akkor egy újabb felterjesztés és pozitív döntés után a piramis csúcsán álló Hungarikumok Gyűjteményének soraiba is kerülhet.

Nagyon fontos azonban, hogy nem „harmadosztályú értékek, felette másodosztályú, és kizárólag a piramis csúcsán, a Hungarikumok Gyűjteményében található első osztályú értékekről” beszélünk. Ilyen rendező elv nem vezérelt senkit a szabályozás megvalósítása során. A döntő kérdés az, hogy valamely érték esetében van-e közösség, amely azt vallja-e, hogy számára egyedi, különleges értéket jelent, méltónak tartja-e arra, hogy értéktárba elhelyezze. Ha igen, akkor a nemzeti értékpiramis elméletének megfelelően a piramis rendszerében biztosan megtalálja a helyét.

- **Mit jelent az alulról építkezés elve?**

Mint azt már említettük, dönthetett volna úgy is a kormányzat, hogy „felső szervként” létrehoz egy csoportot, mely rövid előkészítő munka után összegyűjti azoknak az értékeknek a listáját - rajta elsősorban a hungarikumokkal -, melyek az nemzet-imázs építése, illetve gazdasági szempontból nagyon fontosak, majd ezeknek az értékeknek a jogi, szellemi alkotásokra vonatkozó szabályozását indítja el az Európai Unióban, az ország határain belül marketing és reklám kampánnyal támogatva.

Felismerve azonban a helyi értékek és az azt gondozó helyi közösségek összefüggéseit, a törvényhozók az alulról történő építkezés elvét választották:

- A piramis csúcsán álló Hungarikumok Gyűjteményébe hungarikummá kizárólag olyan érték nyilvánítható, amely előzőleg már felvételt nyert a Magyar Értéktárba, azaz kiemelkedő nemzeti értékévé vált.
- A piramis köztes szintjén elhelyezkedő Magyar Értéktárba való felvételt az kezdeményezheti, akinek javaslata a megyei értéktárba, külhoni nemzeti rész értéktárba, vagy az ágazati értéktárba már bekerült, azaz nemzeti értékévé vált.
- Nemzeti érték a megyei, vagy külhoni nemzeti rész értéktárba akkor kerülhet be, ha a piramis talapzatán álló települési vagy tájegységi, illetve külhoni települési vagy tájegységi értéktárba korábban már felvételt nyert.

Azaz a helyi értéktárak és ágazati értéktárak tartalmának kialakítása nem csak lehetőség, hanem hatalmas felelősség is: a nemzeti értékpiramis legszélesebb alapját, első lépcsőfokát az ide bekerült, úgynevezett nemzeti értékek adják, melyek felterjesztésével épül tovább a piramis. Így, a nemzeti értékpiramis különböző szintjein álló értéktárakba azon értékek kerülhetnek, melyeket egy-egy – kisebb vagy nagyobb - közösség magáénak vall és képvisel. A közösség meghatározza az értéket, az érték meghatározza a közösséget. Nélkülük a mozgalom elvesztené hajtóerejét, az örökké megújulás és a bővülés lehetőségét.

Ezért a hungarikum mozgalom az alulról építkezésről, a valódi társadalmi bázis kiépítéséről és megvalósításáról szól.

• Csak a hungarikumok számítanak igazi értéknek?

Minden hungarikum nemzeti érték, de nem lehet minden nemzeti érték hungarikum.

Fontos tudni, hogy a hungarikum mozgalom alulról felfelé építkező rendszerében a nemzeti értékpiramis minden szintje fontos: az ágazati, települési, tájegységi, megyei és külhoni értékek éppúgy, mint a kiemelkedő nemzeti értékek és a piramis csúcsán álló hungarikumok. Mindegy, hogy milyen jellegű az érték, lehet az agrár- és élelmiszergazdasági, ipari és műszaki megoldásokhoz tartozó, sporthoz, természeti környezethez, turizmushoz és vendéglátáshoz, egészséghez és életmódhoz, épített környezethez vagy kulturális örökséghez kapcsolódó érték is.

Nem csak az országos ismertségű, a magyarság csúcsteljesítményeként definiált hungarikumok számítanak „igazi” értéknek. Egy település közössége számára a saját, helyben megtalálható értékei fontosak igazán, ezek azok, melyeket már ők is ismertek, a mostani lakosok számára is meghatározóak, és szeretnék, ha unokáik is ismernék, mert a sajátjuknak vallják azt, büszkéek rá, függetlenül attól, hogy a település határain túl élők talán sosem hallottak róla. Bármely érték, mely a helyiek számára jelentőséggel bír, bekerülhet a helyi települési értéktárba, vagy a több település által létrehozott tájegységi értéktárba, melyet követően már úgynevezett nemzeti érték.

Közös feladatunk, hogy értékeinket a jövőben is megtalálhassuk saját, természetes közegükben, azokon a tájakon, ahol születtek, azokban a közösségekben, amelyek megalkották és máig odafigyelnek rájuk.

• Mi lesz azokkal a helyi értékekkel, amelyekhez tartozó települések nem hoznak létre értéktárat?

A törvény egyik alapvető célja, hogy a hungarikum mozgalom során egyetlen érték se maradjon ki a gyűjtésből. Vannak még olyan önkormányzatok, akik nem hoztak létre értéktárat. Ám az ezeken a településeken található értékek is nyilvántartásba vehetőek. Ez úgy valósulhat meg, ha egy helyi közösség vállalja, hogy a törvényi előírásoknak megfelelően megkezdje a helyi értékek összegyűjtését, dokumentálását. Nyilvántartást készít ezekről, kitölti a törvény végrehajtási rendeletének mellékletében található adatlapot. Ezt követően van lehetőség arra, hogy az adott település területileg illetékes megyei értéktár bizottságához nyilvántartás céljából megküldje ezeket a javaslatokat. Természetesen a legmegfelelőbb megoldás az lenne, ha minden település létrehozná értéktárát, azonban addig is biztosítani kell, hogy minden értékbonyújtó a nemzeti értékpiramis rendszerébe juttathassa a számára, közössége számára meghatározó értéket.

- **Kik és milyen feltételekkel hozhatnak létre helyi értéktárat?**

A legfontosabb tény, hogy a jogi szabályozás alapján minden Magyarországon található településnek jogában áll, hogy helyi értéktárat hozzon létre. Önkormányzatok esetében a helyi értéktár létrehozása önként vállalt feladatnak minősül, a létrehozást érintő korábbi nemleges döntésük bármikor, határidő nélkül megváltoztatható.

A helyi értéktárak létrehozása két döntésből áll. Egyrészt dönt a képviselőtestület, közgyűlés a helyi értéktár létrehozásáról, másrészt arról, hogy ezt milyen formában szeretné működtetni. A törvény nagyon megengedő, a közösségre bízta, hogy milyen formát választ ehhez. Két lehetőség áll fenn:

1. a képviselőtestületi szervezeti és működési szabályzat keretein belül bízzák a feladatot egy bizottságra:
 - a. egy már működő bizottságra,
 - b. vagy egy teljesen új bizottságot hoznak létre, az adott település értéktár bizottságát, benne képviselőkkel, és ha ez lehetséges, külső szakértőkkel,
2. külön testületre bízzák a feladatot:
 - a. önálló értéktár bizottságot hozhatnak létre,
 - b. vagy helyi intézményt, civil szervezetet bíznak meg a feladattal, mely esetben külön szervezeti és működési szabályzatot kell létrehozni, melyben belefoglaltatik, hogy a megbízás a döntés-előkészítésre vonatkozik vagy a tényleges döntéshozatalra is.

- **Milyen jogszabályi környezete van az értéktárak létrehozásának?**

[A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény és a 324/2020. \(VII. 1.\) Korm. rendelet.](#) (Hungarikum törvény & Végrehajtási rendelet)

- **Kik lehetnek tagjai az értéktár bizottságoknak?**

Bárki lehet értéktár bizottsági tag, akit egy település, egy közösség a bizottság tagjává választ. A gyakorlatban előfordulhat néhány „szűkítő” szabály. Abban az esetben, ha a település a képviselőtestület mellett működő bizottságot bíz meg ezzel a feladattal, akkor csak a helyhatósági választáson már korábban megválasztott helyi képviselőt delegálhatja a testületbe. Ha önálló értéktár bizottságot hoznak létre, akkor bárki beválasztható, például a polgármester is, vagy éppen a helyi múzeum, vagy iskola vezetője is.

- **Milyen szerepük lehet a civil szervezeteknek a helyi értéktárak kialakításában?**

A hungarikum mozgalom elindítása során egyértelmű cél volt, hogy a civil szervezetek, közösségek bekapcsolódjanak az értékek gyűjtésébe, feltárásába. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az „ideális állapot” az, ha a képviselőtestület és a civil közösségek közösen valósítják meg a helyi értéktár létrehozását és működtetését. A helyi civil szervezetek tagjai lehetnek a legalkalmasabbak arra, hogy elindítsák a helyi értékek gyűjtését, dokumentálását, archiválását. Az országban számos olyan példát is láthatunk, amely során a helyi képviselőtestület civil szervezetet bízott meg a települési értéktár bizottság feladatainak ellátásával.

- **Mit jelent a tájegységi értéktár fogalma?**

Ezt a fogalmat a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény is tartalmazza. Tájegységi értéktár akkor jön létre, ha több település közösen dönt arról, hogy létrehozza az értéktárát. Ennek több oka is lehet: kisebb közösségek esetében előfordulhat, hogy az értéktár működtetését csak közös erőből tudják megoldani, de az is lehetséges, hogy a helyi településeknek számos olyan értékük van, mely mindannyiuké, így több település alkotja ugyanazon értékek értékmegőrző közösségét, melyeket közös értéktárban kívánnak elhelyezni, esetleg mindkét ok jellemző ezen településekre.

A törvény szerint szomszédos településeknek kell lenniük, illetve földrajzi, történelmi vagy néprajzi szempontok alapján egy egységhez tartozzanak. A települések közösen hozzák létre a tájegységi értéktár bizottságot, melyben nyilvántartják az adott területhez kötődő nemzeti értékeket. A

tájéegységi értéktár bizottságra vonatkozó szabályozás egyebekben megegyezik a helyi értéktárakra vonatkozó szabályozással.

- **Milyen kötelező feladatok hárulnak az önkormányzatokra a helyi értéktárak létrehozása után? Milyen adminisztráció terheli az értéktárak létrehozását és működtetését?**

A képviselőtestületnek legalább két döntést kell hoznia az értéktár megnyitásáról és a működést biztosító szervezeti forma kiválasztásáról. Kell egy szervezeti és működési szabályzat, amely alapján látszik, hogy milyen döntéshozatali eljárás alapján választják ki abban a közösségben az értékeket. Az értéktár bizottságnak évente két alkalommal beszámolót kell készíteni a tevékenységéről. A törvény végrehajtási rendeletének mellékleteit ki kell tölteni ahhoz, hogy egy értéket regisztrálni lehessen immár hivatalosan is egy értéktárban. De ennyi az adminisztrációs „teher” és nem több.

Ez a törvény nem a közigazgatási eljárások mintájára rendelkezik az értékek kiválasztásáról. Nincsenek jogvesztő határidők, nincs végleges elutasítás, ennek megfelelően nincs fellebbezési eljárás sem. Az értéktár bizottság akkor jár el példamutatóan ha nem csak elbírálni szeretné a beérkezett javaslatokat, adott esetben „kioktatni” az előterjesztőt, hanem segít abban, hogy helyesen kitöltött, jól értelmezett, alapos és magas színvonalú előterjesztés szülessen: azaz maga is részt vesz a javaslatok előkészítésében, vele együtt, közösen jön létre az érték jelölése. Így a hagyományos értelmű hivatal-ügyfél kapcsolatot meghaladó együttműködés alakul ki, az érték azonosítása által a közösség is épül. E célnak megfelelően a törvényben és a mozgalomban az előterjesztő nem „ügyfél”, az értéknek pedig a teljes folyamat során neve van, azaz nem iktatószám az azonosítója.

- **Mi az érték fogalma? Mi kerülhet a helyi értéktárba?**

Szinte minden tudományág leírta már a saját „érték” fogalmát. A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény önálló érték fogalmat nem tartalmaz, a nemzeti érték fogalmát jeleníti meg. Nemzeti érték: a magyarság és a magyarországi államalkotó nemzetiségek tevékenységéhez, termelési kultúrájához, tudásához, hagyományaihoz, a magyar tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték vagy termék, illetve a tájhoz és élővilághoz kapcsolódó materiális vagy immateriális javakat magába foglaló tájérték, amely tanúskodik egy emberi közösség és az adott terület történelmi kapcsolatáról.

Arra kérdésre, hogy mi kerülhet a helyi értéktárba, az a legjobb válasz, hogy minden, amiről a közösség úgy dönt, értéktárba kerülésük által pedig már nemzeti értéknek hívjuk őket. Ez a törvény egyik vezérfonala. Nincs hivatali kontroll a döntés előtt és után, csupán a lelkiismeret és a közösség iránt érzett felelősség. A jelenlegi gyakorlat azt mutatja, hogy – kevés kivételtől eltekintve - felelősségteljes döntések születtek.

A törvény és a végrehajtási rendelet egyfajta útmutatást ad az értékek kiválasztásáról. Helyi értékek esetében a természeti és az épített örökség kategória megjelölésével érkezik a javaslatok döntő többsége. Ezt követik az étel és ital különlegességek: szinte minden település rendelkezik speciális recepttel. Sok településnek van olyan szülöttje, aki példa lehet a mostani generációk előtt is. Az ő jelölésükkor nagyon fontos tudnivaló, hogy a törvény tiltja, hogy egy ember önmagában az értéktár elemévé váljon, de azt nem tiltja, hogy ezen személy életútja, munkássága, egy egész életen át tartó tevékenysége bekerüljön az értéktárba. Ugyanígy a kiválasztottak közé kerülhet egy hagyományőrző közösség évtizedeken át végzett tevékenysége, egy helyi rendezvénysorozat, vagy egy helyi jellegzetesség, egy hagyomány, amely a mai napig fennmaradhatott. Ezek a példák is azt mutatják, hogy az értéktárba kerülhet minden olyan értékkel és minőséggel rendelkező dolog, amelyet a helyiek értéknek tartanak és az értéktárba jelölik.

- **Milyen a jó előterjesztés, azaz a helyes javaslati beadvány?**

[A javaslat benyújtásához](#) szükséges egyetlen adminisztrációs teendő a végrehajtási rendeletben található melléklet kitöltése. Az előterjesztő beazonosítására szolgáló pontok adatainak felvitele csak

pár percet vesz igénybe, ugyanakkor a későbbiek során ezek az információk szolgálhatnak majd a szerkeszthető, könnyen kereshető digitális adatbázis alapjául.

Három fontos része van a mellékletnek:

- az adott érték leírása, meghatározása,
- indokolás az értéktárba történő felvételhez,
- illetve a csatolandó dokumentumok: képek, képek felhasználására vonatkozó nyilatkozat, ajánló és/vagy támogatói levelek.

A leírás tartalmát tekintve semmiképp sem a tanulmány-szerű, hivatkozásokkal tűzdelt előterjesztés az elvárás. A jó előterjesztés informatív, alapos, és alkalmas arra, hogy bárki első olvasásra is megismerje az érték mivoltát, jelentőségét, az adott közösséggel való kapcsolatát - akár a régmúlt, a jelen és jövő távlatában is -, ezáltal felkeltsse az olvasó figyelmét, megalapozza érdeklődését.

Az indokolás szakmai és érzelmi alapokon nyugvó, az érték egyediségét, különlegességét, a közösségre gyakorolt hatásával összefüggő megőrzésének jelentőségét kifejező érvelés, mely meggyőző erővel bír az értéktár bizottság pozitív döntéshozatalának érdekében.

Fontos szerep jut az előterjesztés során a csatolandó mellékleteknek is. Itt nyílik lehetőség az értéket szemléltető képek (esetleg videó hivatkozások) bemutatására, melyek lehetnek fotók, korábban született írások, dokumentumok. A képek felhasználására vonatkozó nyilatkozatra azért van szükség, hogy a bizottság(ok) mind az elbíráláshoz, mind az érték későbbi megismertetése, népszerűsítése alkalmával szabadon használhassák azt. A támogató nyilatkozatok, ajánlások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a benyújtó személyén túl a további érintettek is „megjelenjenek” a javaslatban, mely alátámasztja, hogy nemcsak az előterjesztő számára képez értéket a javaslat tárgya, hanem több személynek, a közösség jelentős részének, akár az egész közösségnek, több közösségnek.

• **Hol a helyük a nemzetiségekhez kötődő értékeknek?**

A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény befogadó természetű, az értékek gyűjtése, azok regisztrálása önkéntes jellegű. Ha Magyarországon bármely itt élő nemzetiség tagja, az adott közösség a magyar nemzet közösségéhez tartozónak vallja magát, és azt is gondolja magáról, hogy van a birtokában olyan dolog, amely az értékek között méltán kaphat helyet, akkor az a dolog bekerülhet a helyi értéktárba, a megyeibe is, és akár még a kiemelkedő nemzeti értékek és hungarikumok közé is. Ezek az értékek is a hungarikum piramis egészéhez tartoznak, nincs megkülönböztetés, nincs külön nemzetiségi értéktár.

• **Hogyan lehet létrehozni értéktárat Magyarország jelenlegi határain túl?**

Ezen a területen jelentős változások történtek a törvény 2015. évi módosítása során. A Magyar Országgyűlés úgy döntött, a Magyar Állandó Értekezleten (MÁÉRT) részt vevő külföldi szervezetek a saját országukban önálló, úgynevezett külföldi nemzetrész értéktárat, annak működtetésére pedig önálló külföldi nemzetrész értéktár bizottságot hozhatnak létre. A bizottság feladata: létrehozza a külföldi nemzetrész értéktárat, szervezi az országhatáron túl fellelhető nemzeti értékek azonosítását, dönt a nemzetrész értéktárba bekerülő nemzeti értékekről. A külföldi nemzetrész értéktárak a nemzeti értékpiramis rendszerében a megyei értéktárakkal azonos szinten helyezkednek el.

A 2015-ös módosítások eredményeképpen arra is van lehetőség, hogy Magyarország jelenlegi határain túl települési és tájegységi (azaz közös települési) értéktárak jöjjenek létre. A jogszabály rendelkezése szerint a MÁÉRT-en részt vevő külföldi szervezet által támogatott önkormányzat vagy jogi személy jogosult erre a feladatra. Fontos kitétel, hogy egy település esetében kizárólag egy települési értéktár, egy tájegység esetén kizárólag egy tájegységi értéktár hozható létre. A külföldi települési és tájegységi értéktárak a nemzeti értékpiramis rendszerében a települési és tájegységi értéktárakkal azonos szinten helyezkednek el.

- **Mit jelent az ágazati értéktár fogalma? Avagy hova kerülnek a településhez nem köthető értékek?**

A törvény szerinti rövid fogalma a következő: ágazati értéktár: az egyes ágazatokért felelős miniszterek által azonosított nemzeti értékek adatainak gyűjteménye. Mindez a gyakorlatban azt jelenti, hogy vannak olyan értékek, melyek nem köthetők egy településhez, hanem szakmai tulajdonságokkal rendelkezve egy-egy ágazati szakterülethez, vagy annak részegységéhez. A törvényalkotók szándéka szerint ezek kerülhetnek az ágazati értéktárakba. Az ágazati értéktárak kialakítása és felügyelete a szakterület szerint illetékes minisztériumok feladata.

- **Mi a különbség a Magyar Értéktár és a Hungarikumok Gyűjteménye között?**

Az alulról jövő kezdeményezések elve alapján a megyei- vagy külhoni nemzetrész- vagy ágazati értéktárba már bekerült nemzeti értékek – amennyiben országos jelentőségűek - először a piramis középső szintjén elhelyezkedő Magyar Értéktárba kerülhetnek felterjesztésre. A Magyar Értéktár kiemelkedő nemzeti értékei – amennyiben a nagyvilág ezen „a magyarság csúcsteljesítménye”-iként is hívható értékekkel a magyarságot azonosítja – terjeszthetők fel a piramis csúcsát képező Hungarikumok Gyűjteményébe.

Téves az a gondolatmenet, miszerint az egyetlen igazi cél a hungarikumok közé kerülés lehet, minden más egyéb köztes állomás a piramison belül magában hordozza a „kudarcot”. Tehát, ha valamely dolog „csak” a megyei értéktárig jut el, az nem értékelhető teljesítmény. Ez nem így van, az igazi választóvonal a hungarikum piramis külső határa: az a kérdés, hogy egy dolog bármely közösség számára érték-e. Ha igen, akkor a piramison belülre kerül, és ott megtalálhatja méltó helyét.

Ennek alapján van különbség a Magyar Értéktár és a Hungarikumok Gyűjteménye megítélésében is. A Magyar Értéktár nem minden esetben a Hungarikumok Gyűjteményének „előszobája”. Az oda bekerülő kiemelkedő nemzeti értékekből nem biztos, hogy hungarikum válik, és ez nem negatív folyamat. Lesz olyan érték, melynek a kiemelkedő nemzeti értékek közé kerülés a „végállomást” jelenti. Ez az elmélet azért is fontos, mert az alulról építkezés eredményeként a megyei értéktárak tartalma kezd erősödni. Amikor a Hungarikum Bizottság elé kerül a javaslat, akkor arról születik döntés, hogy az adott nemzeti érték több-e mint egy megyei érték, azaz rendelkezik-e olyan tulajdonságokkal, amely alapján önmagában egész Magyarországot „jelenítheti” meg.

- **Milyen eljárás alapján lehet valamiből hungarikum?**

A hungarikummá nyilvánítás a nemzeti értékpiramis rendszerében egy alulról felfelé építkező, többlépcsős folyamat. Ennek első lépcsőfoka az adott érték települési értéktár, tájegységi értéktár, külhoni települési, külhoni tájegységi értéktár, vagy ágazati értéktár valamelyikébe való felvétele és nemzeti értékkel nyilvánítása.

A második lépésben, amennyiben a települési (tájegységi) értéktárba már felvett nemzeti érték megyei jelentőségű, azt a megyei értéktárhoz kell felterjeszteni.

Ha azonban olyan értékről van szó, amely a területiség elvéhez (sem településhez, sem megyéhez) nem köthető, az adott nemzeti érték gondozója vagy fenntartója a tárgy szerinti minisztérium által működtetett ágazati értéktárhoz nyújthatja be a javaslatát.

A harmadik lépcsőfok a megyei értéktárba, vagy az ágazati értéktárba már felvett nemzeti érték kiemelkedő nemzeti értékkel nyilvánításának, azaz a Magyar Értéktárba való felvételének kérelme, mely a javaslat Hungarikum Bizottsághoz való benyújtásával történik.

A hungarikummá nyilvánítás utolsó lépcsőfoka a Magyar Értéktárba már felvételt nyert, azaz kiemelkedő nemzeti érték felvételének kérelme a Hungarikumok Gyűjteményébe. Ezt az előterjesztést ismét a Hungarikum Bizottsághoz kell benyújtani.

Összegezve: hungarikummá kizárólag a Magyar Értéktárba felvételt nyert kiemelkedő nemzeti érték terjeszthető fel. Nemzeti érték Magyar Értéktárba való felvételét pedig az kezdeményezheti, akinek javaslata a megyei értéktárba, külhoni nemzetrész értéktárba, vagy az ágazati értéktárba már bekerült. Nemzeti érték a megyei értéktárba, külhoni nemzetrész értéktárba kizárólag akkor kerülhet be, ha a

települési vagy tájegységi, illetve külhoni települési vagy tájegységi értéktárba korábban már felvételt nyert.

Ezt az alulról történő építkezést nevezzük a nemzeti értékpíramis rendszerének.

- **Kik adhatnak szakvéleményt a hungarikummá nyilvánítási eljárás során?**

A Hungarikumok Gyűjteményébe (és azt megelőzően a Magyar Értéktárba) történő érték felterjesztésekor az ágazati szakbizottságok minden esetben megvizsgálják, mintegy elővéleményezik a szakterületükhöz tartozó beadványt. Határozati javaslat formájában szakvéleményt készítenek a Hungarikum Bizottság részére, melyben támogatják vagy nem támogatják a felvételt. A Hungarikum Bizottság alapszabálya lehetővé teszi, hogy a bizottság feladatai ellátásához eseti jelleggel független szakértő(ke)t vehessen igénybe. Erről a bizottság bármely tagja vagy a titkár kezdeményezését követően az elnök dönt. A szakértő(k) tanácskozási joggal meghívhatók a Hungarikum Bizottság ülésére.

- **Milyen feladatuk van az ágazati szakbizottságoknak?**

A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 16 §-a alapján a Hungarikum Bizottság munkáját szakmai ágazati bizottságok segítik. A Hungarikum Bizottság szakmai területenként szervezett testületei, amelyek véleményező, tanácsadó, javaslattevő, döntés-előkészítő szerepet töltenek be a Magyar Értéktár, valamint a Hungarikumok Gyűjteményének összeállításában. A szakbizottságok működésének rendjét a Szakbizottsági Alapszabály határozza meg, amelynek megfelelően 6+1 szakbizottság létrehozására került sor.

Az egyes szakbizottságok részterületei: agrár- és élelmiszergazdaság, egészség és életmód, ipari és műszaki megoldások, kulturális örökség, sport, turizmus és vendéglátás, természeti és épített környezet, és a +1: Hungarikum Védjegy Szakbizottság.

- **Mit jelent a hungarikum védjegy fogalma?**

Fogalmát és jogi tartalmát tekintve nagyon sokféle védjegy-típus van Magyarországon. A hungarikum védjegy elsődleges feladata a hungarikum mozgalom során nevesített értékek beazonosítása. A jogi szabályozás szerint ez a védjegy a Hungarikum Bizottság tevékenységének megjelenítésére, valamint a Hungarikumok Gyűjteményében szereplő hungarikumok megismertetésének elősegítésére szolgál.